SÖRMLANDSLÅTEN

Medlemstidning för Södermanlands Spelmansförbund Nr 3 2008

Sörmlandslåten
3/2008

Medlemstidning för
Södermanlands Spelmansförbund
c/o Annelie Sandell
Tegvägen 46, 175 53 Järfälla
postgiro: 12 24 74-0
org.nr. 818500-9233

Ansvarig utgivare: Bo Gabrielsson
Redaktion: Styrelsen

Styrelseledamöter:
Ordförande: Bo Gabrielsson
0151 - 310 41
070 - 204 67 35
Vice ordf: Torsten Gau
016-42 00 70
Kassör: Annelie Sandell
08-580 347 18
Sekreterare: Birgitta Stenberg
08-550 415 53
Ledamöter: Ulf Lundgren
08-550 864
Christina Frohm
08-85 26 69
Markus Eriksson
070 - 768 11 20
Suppleanter: Ingvar Andersson
016-820 80
Lena Odén
0152-703 67

Webb-ansvarig: Leif Wallin, 016-212 90
Försäkringar/medl. register: Lennart Nordin, 0155-26 64 11
Stugfogde: Erik Andersson, 0157-607 05

Innehåll:

Ordföranden har ordet	1
Låtlägret 2008	2
Vad står det i noterna?	3
Låtlägret tackar:	3
A.F. Åberg, Malmköping	6
I huvudet på en spelman	7
Förnämligt låtspelshäfte	8
Äntligen en riktig bok om Skånska Lasse!	9
Rättelse till Den där kungen från förra numret	9
Förbundsarkivet	10
"Min utvalda vän" en ren njutning!	12

Omslagsbild: Julitastämman 2008
Foto: Jonas Stenberg

Bidrag till kommande nummer av tidningen skickas till Birgitta Stenberg, Stålhamravägen 3, 151 47 Södertälje, e-post styrelsen@sodermanlandsspelmansforbund.nu

Manusstopp nr 4/2008 - 1 november 2008
(utgivning – början/mitten av december).

Ordföranden har ordet

Hälsingar och skåningar dominerade bland de 16 spelmän som i år fick riksspelmansmärket i silver för sitt spel på dragspel, fiol, munspel, nyckelharpa och säckpipa, Totalt spelade 101 spelmän upp inför Zornjuryn på riksspelmansstämman i Delsbo, som också firade sitt hundraårsjubileum i år 2008. Mycket folk, härlig stämning trots att det regnade ordentligt. En mängd uppfällda paraplyer skyddade en förväntansfull publik som samlats framför "kullen", som scenen där kallas, för att bevittna utdelningen av diplom och märken på scenen. Och sedan lyssna medan var och en framförde sin uppspelningslåt inför publik.

Lästringestämman, den sista maj, inledde sommarens spelmansstämmor. Man känner sig mycket välkomnad till denna, inte så omfångsrika stämma, som jag alltid försöker passa in i almanackan.

Ny för i år är Torekällbergets stämma i Södertälje, en traditionell spel- och dansstämma som hölls på vår nya helgdag, nationaldagen den 6 juni. Dit kom en stor publik och många spelmän. Stämman återkommer eventuellt nästa år 2009. Tyvärr hade jag inte möjlighet att besöka den.

Vingåkersstämman i Viala den 8 juni hade i år ett trevligt och oväntat dansinslag av en barngrupp från Marmorbyns grundskola klasserna 1-2, ledda av Doriz Zsiga. Förhoppningsvis kan några av dem lockas att bli framtida spelman och dansare.

Regndropp och sol tycks höra till midsommarfirandet. Årets Julitastämma var inget undantag. Eftersom den här stämman infaller på midsommardagen, så hör det till att man dansar kring midsommarstången. Med sprittande glatt humör framkallade Malmabygdens spelmän danslusten kring midsommarstången
Invigde stämman denna gång gjorde musiketnolog Dan Lundberg från Svenskt Visarkiv. Han förgyllde framträdandet med virtuost sköna toner på sin flöjt.
Konserten i Skansenkyrkan blev dagens sista framträdande inför publik och samlade som vanligt ett antal spelmän till en uppskattad konsert. Publikens applåder värmde oss alla som spelade.

"Annandag midsommar" är dagen för Malmköpingsstämman, en lite annorlunda stämma, inte att missa. Där finns chansen att spela till dans då stämman är en dansstämma där man kan danstävla sig till ett pris "för stilfull dans". Många par prövar lyckan år efter år. Gör det ni också!

Regn , hagel och blåst stoppade inte Fogdöstämman i år. Snabbt och lätt förflyttade man sig inomhus med scenspel, buskspel och servering. Instrumentalmusik utan elektronisk förstärkning via högtalare blev i denna lokal musik med klarhet, rymd och närvaro. Efter scenspelet som sig bör, blev det dags för dans. Ett antal hågade spelmän skrev upp sig på spellistan, sä även undertecknad. Att spela till dans är något jag gillar, när tillfälle så gives. Stämman återkommer nästa år utan regn, hagel och blåst, så har utlovats. Vi ses.

Spelkamrater!
Spela på så ofta ni kan, helst en stund varje dag.
Det kan vi unna oss.

Bosse G

Låtlägret 2008

Årets Låtläger, i sedvanligt arrangemang av Sörmlands Musik & Teater i samarbete med Södermanlands Spelmansförbund var åter på Ansgarsgården utanför Flen där allting startade 1998. Således 10-årsjubileum i år! Som tidigare år blev Lägret snabbt fulltecknat och på måndagen efter midsommar stod där 40 förväntansfulla barn och ungdomar fullastade med fioler, kuddar, kramdjur och chipspåsar. Några där för första gången och några där för 7:e eller 8:e gången! Vi fick även i år den stora förmånen att välkomna Ulla och Pia, vilka borgade för kulinarisk vällust under hela veckan.

Glädjande är, i dessa tider, när TV och annan media fylls av alla varianter av Talang, Idol, Lilla och Stora Melodifestivalen och alla sorter av diverse förnedrings-TV, där det helt enkelt gäller att vara störst, bäst, tuffast och vackrast, helst till priset av någon annans nederlag, och där musikutbudet i radions kanaler blir mer och mer kommersiellt ensidigt och likriktat, att barn och ungdomar väljer att år efter år återvända till Låtlägret. Varför är det så? Ja, inte är det för att utsättas för Leffes Fåniga Frågesporter, inte är det heller för att tvingas vakna till säckpipsmusik eller trumpetfanfarer klockan sju på morgonen. Nej, inte ens för att lyssna till vackert fiolspel – i alla fall inte klockan sju… Möjligtvis kanske någon lockas av Ullas och Pias matlagningskonst. Onsdagsutflykten till okänt mål låter spännande. Möjligen kommer någon för badet, men det är säkerligen inte hela sanningen.

Nej, svaret finns nog att söka i det hela Lägret handlar om – att spela folkmusik och att ha kul. Folkmusiken har en inneboende styrka, som gör den tidlös och odödlig. En styrka och en äkthet, som gör den spännande, lockande och fascinerande. Att få träffa likasinnade under en hel vecka och få spela tillsammans och inspireras till nya upptäckter ger självförtroende och förhoppningsvis en vilja till ytterligare förkovran och fördjupning. På Låtlägret samlas man kring ett gemensamt intresse, som gör åldersskillnaden på deltagarna oväsentlig. Här handlar det inte om att rösta ut varandra eller att intrigera. På Låtlägret hjälper alla varandra, de äldre uppmuntrar de yngre och de yngre får äldre förebilder och idoler. På kvällarna samlas vi och spelar och sjunger för varandra, och ännu senare på kvällen får man nya kompisar i myspyset på rummet – det egna eller någon annans. Vi vuxna är viktiga i våra roller som lärare, föräldrar, arrangörer eller i vilken roll vi nu möter dem. Alla har vi stor betydelse i vårt sätt att förhålla oss till, stötta, inspirera och respektera barnens/ ungdomarnas intressen.

Eller är det som Björn Jacobsson, 11år, svarade när journalisten frågade: Varför åker du på Låtläger på sommarlovet?
– För att lära mig nya låtar, förstås!!

Kanske är det så enkelt?

Leif Johansson, fiol.mag.

Ingvar Andersson

Vad står det i noterna?

Du spelar fel. Så där står det inte i noterna. Det var ett påpekande som drabbade mig åtskilliga gånger under lång tid när jag började spela låtar. Samtidigt hörde jag ju att de som påpekade det inte heller alltid spelade efter boken. Jag trodde, i min naivitet, att detta synsätt numera var dött och begravet. Men inte – samma sak drabbade ibland mina elever när de var med på spelmansstämmor. Någon musikpolis lyssnade på dem när de spelade utan att jag var i närheten och tog tillfället i akt att "tillrättavisa" dem.
Jag tror att de flesta spelmän i dag inser att notbilden inte är så komplett som man kunde önska. Om vi tittar lite närmare på de sörmländska uppteckningarna så ser vi lätt att Nils Dencker står i en klass för sig när det gäller detaljrikedom och noggrannhet. Därefter kommer Gustaf Wetter och Olof Andersson och sist finner vi K.P.Leffler, vars notbild är tämligen sparsmakad vad gäller detaljer.

Gustaf Wetter (GW) har skrivit ned ett antal låtar efter Gunnar Sjögren. 1965 besökte GW och Jan Ling Gunnar Sjögren, som då bodde i Bandhagen. De spelade då in 29 låtar på band som GW sedan transkriberade till noter. Gunnar Sjögrn hade sin repertoar till största delen efter sin morfar Karl Gustaf Sjögren. Denne var född i Västmanland 1836 men levde större delen av sitt liv i Strängnäs, där han dog 1925.
Låtarna är de som var vanliga bland spelmännen i norra Sörmland på den tiden. Det som jag intresserat mig för är sambandet bandinspelning – notbild. GW kommenterar Gunnar Sjögrens spel så här: Sjögren spelar i ett raskt tempo. Det märks att han spelat till dans i sin ungdom. Han spelar spelmansmässigt med drillar och förslag och varierar likartade fraser.

Jag valde ut två låtar ur GW:s uppteckningar, nr 560 och 563. Jag letade fram inspelningarna av låtarna och gjorde sedan min egen uppteckning av dem. Resultatet var intressant. GW hade rätt när det gällde variationen i spel. Sjögren varierade fraser, stråk och ornamentik hela tiden. Jag ansträngde mig verkligen att vara så noggrann som möjligt och min uppteckning visar hur låten spelades vid en genomspelning.

Här är resultatet av GW:s och mina ansträngningar. Det är polskorna nr 560 och 563 i GW.s uppteckningar, i hans version och i min. Titta, spela och jämför.

Forts..

Ljudexempel på Gunnar Sjögren hittar du på www.sormlandsmusikarkiv.se
Sök under inspelningar.

Låtlägret tackar:

* Anita Hedlund, som arrangerar och förbereder, ordnar och donar, men som i år p.g.a. en envis influensa tvingades stanna hemma för att bli frisk.
* Erik Andersson, som fick agera springpojke istället.
* Alla barn/ungdomar som år efter år kommer och gör att det är bara jättekul och inspirerande att jobba på Lägret och varje år överträffar sig själva på Avslutningskonserten.
* Pär Furå, som visade allt från köp- och sälgflöjt av plast till en 268 år gammal nyckelharpa.
* Ing-Marie, Åsa, Jonas, Johanna, Ulla och Pia för trivsamhet, gemyt och god kollegial kamratanda.
* GB för den goda glassen.

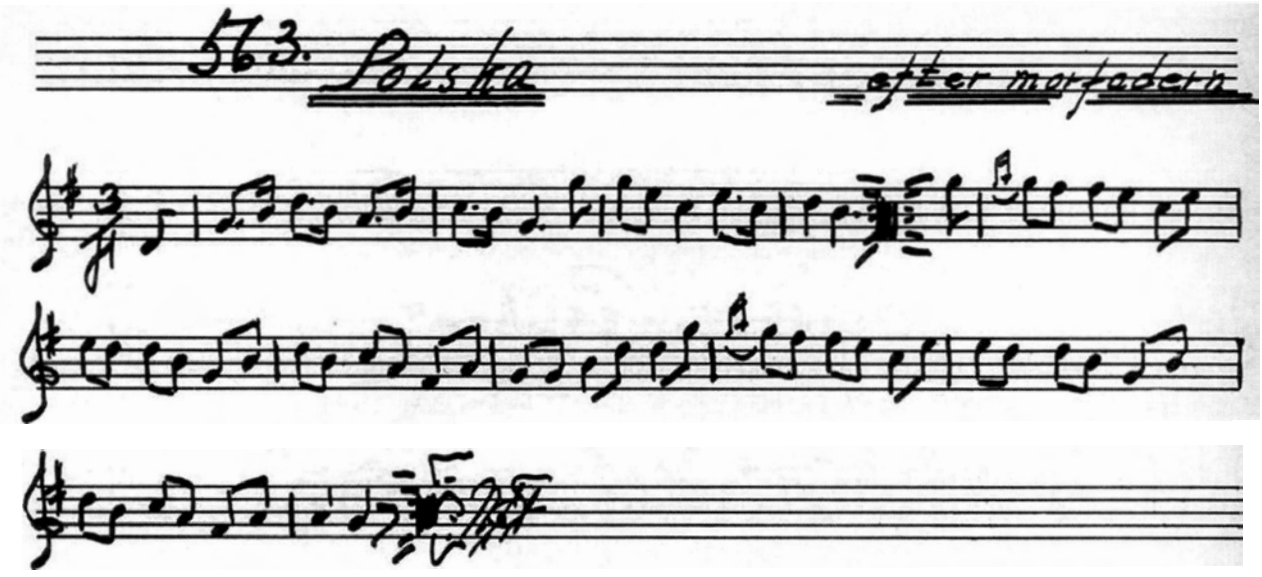

Text: Å när jag dansar med min lilla vän
då får de andra ont i magen!

Jfr. Leffler nr 83.

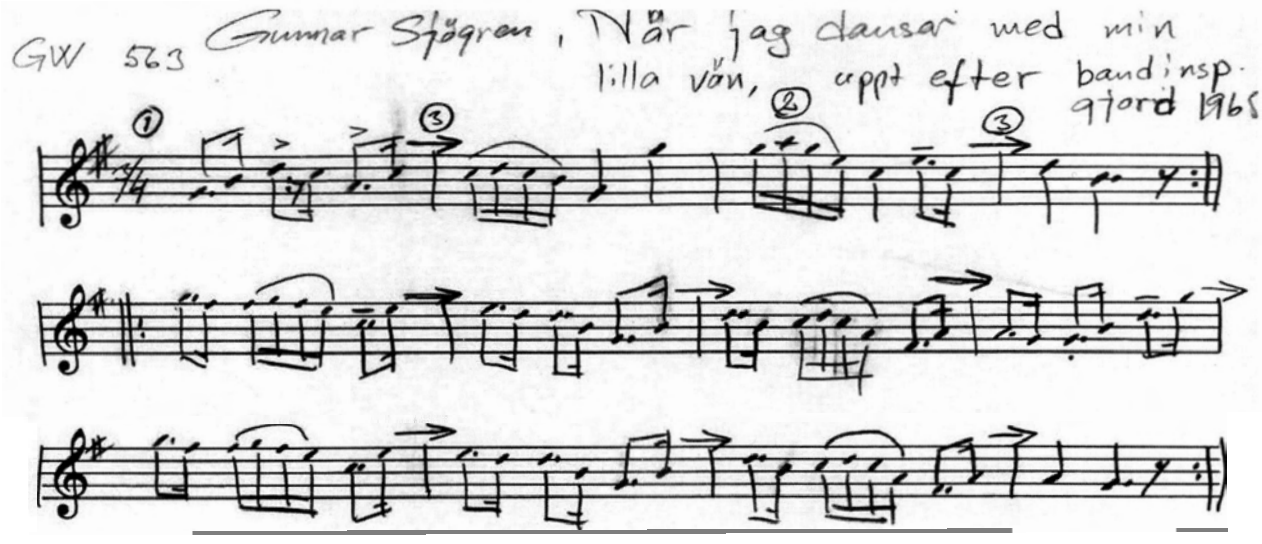

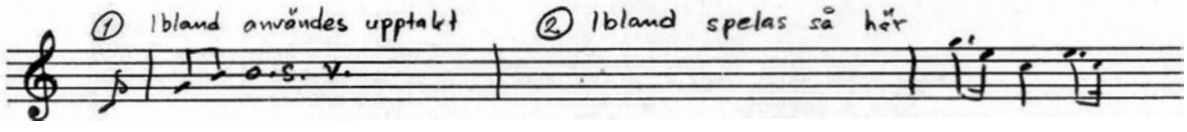

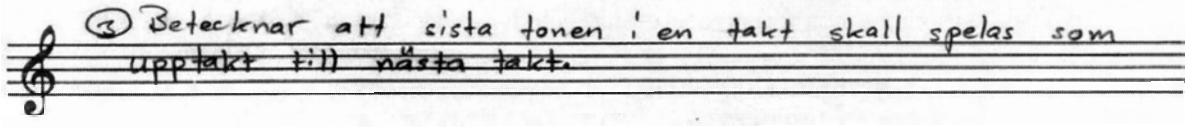

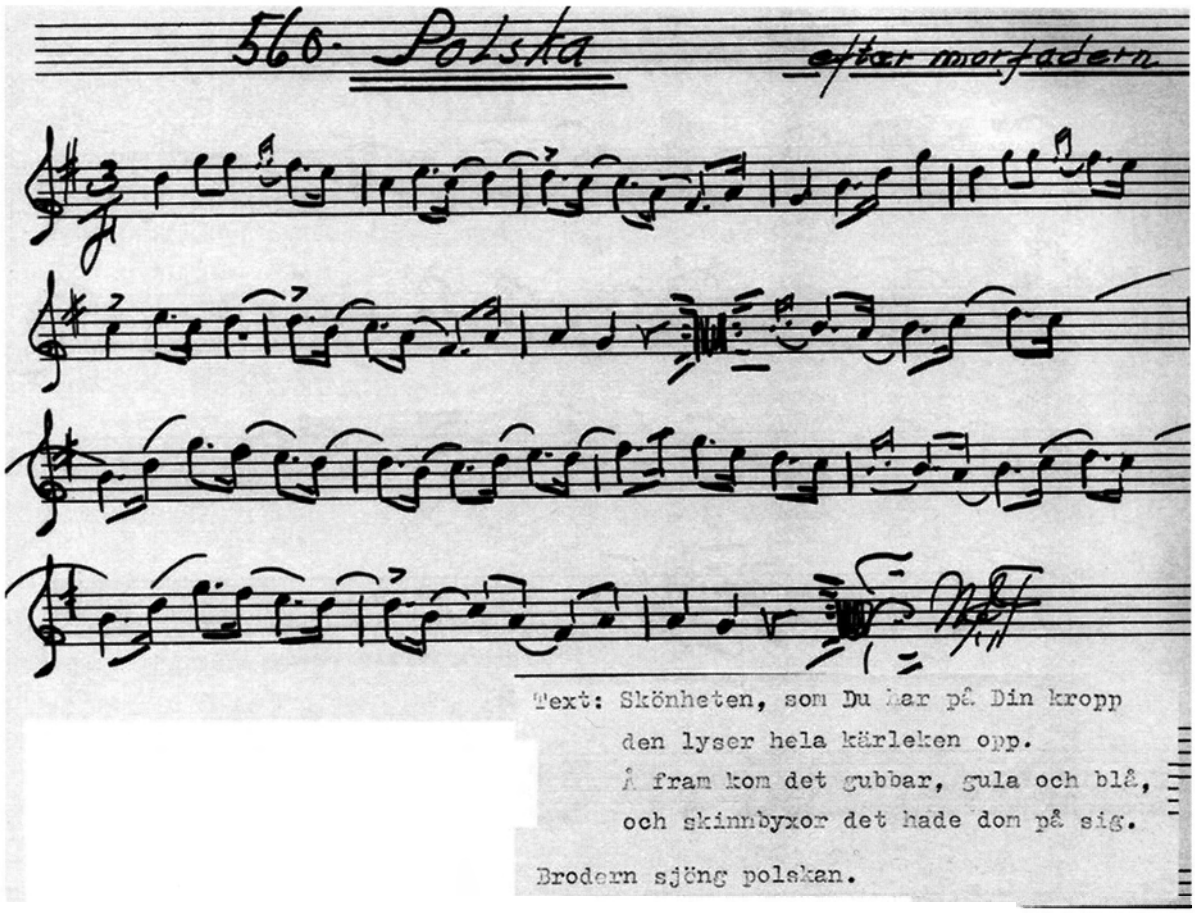
560. Polska
efter morfadern
Text: Skönheten, som Du har på Din kropp
den lyser hela kärleken opp.
Å fram kom det gubbar, gula och blå,
och skinnbyxor det hade dom på sig.
Brodern sjöng polskan.

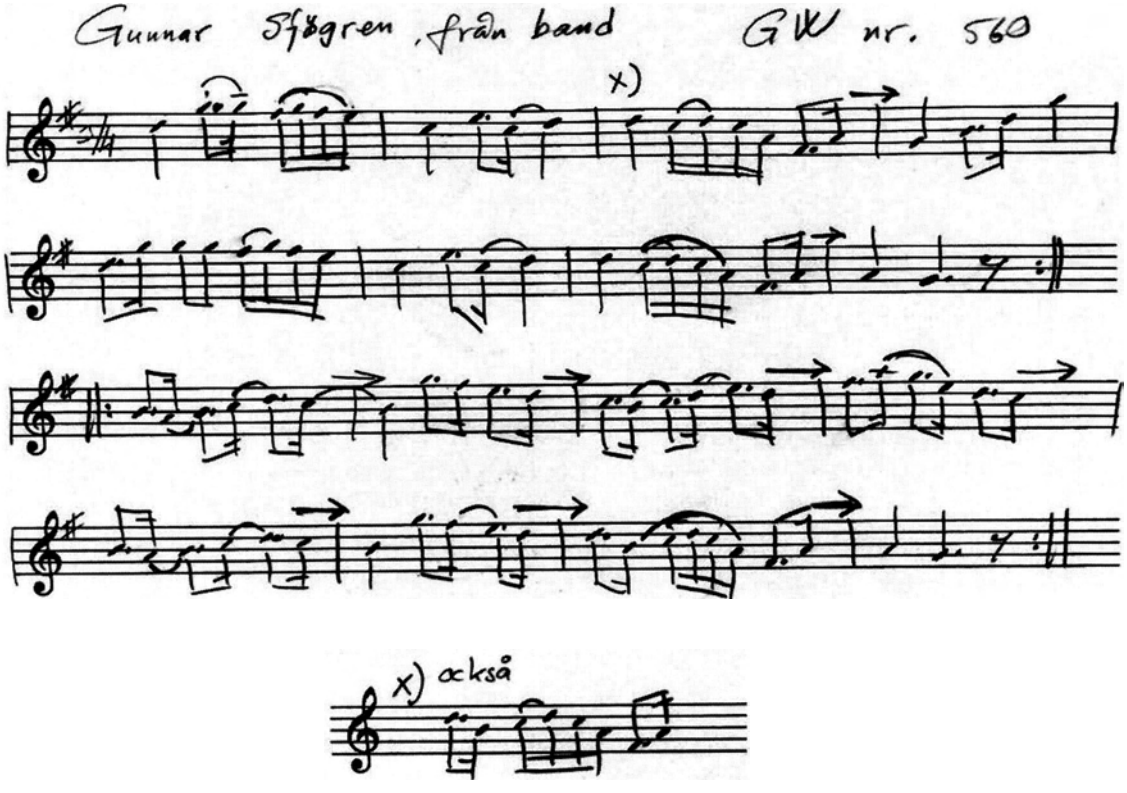
Gunnar Sjögren, från band GW nr. 560
x)
x) också

A.F. Åberg, Malmköping

Imiterad ådra, kort mensur.
Etiketten har nystavning och är sannolikt sentida.

Handskriven etikett:
Förfärdigad av a.f.åberg
Malmköping 1887.

ÅBERG ANDERS FREDRIK fiol
Snickare från Malmköping, Lilla Malma s:n.
Född 1/11 1816 i Ökna, Vadsbro s:n.
Son till salpetersjudare Anders Åberg och Brita Christina Thorin.
Död 30/10 1895.
Gift med Brita Christina Råström.
Åberg bodde efter sitt ingångna äktenskap i Vadsberga, där han var verksam som snickare.
Pehr Nilsson, spelman från Handen, var vänlig nog att ge mig uppgifter om Åberg.
I brev berättar Nilsson:
"Makarna, som fick tre barn, flyttade 1851 från Vadsbro till Malmköping i Lilla Malma s:n. Att Anders Fredrik skulle ha varit spelman styrks inte på annat sätt än att det än i dag finns åtminstone två fioler av hans hand bevarade. Den äldre är från 1876 och den yngre från 1884.

Det var väl sannolikt så, att han kombinerade sitt yrke, snickarens, med fiolbyggande och även med spel. Fiolen från 1884 har en tid tillhört spelmannen Sven Forsberg i Vadsbro."

(Lars-Erik Larsson, Sörmländska spelmän)

Inköpt 2006-06-07 från loppisen Öppen Hand i Nyköping via Sten Davidsson.

Skänkt till Södermanlands Spelmansförbund av Carin o Arne Blomberg vid årsmötet 2008.

Ingvar Andersson

I huvudet på en spelman

Foto: Jonas Stenberg

Den 6 juni, vår nationaldag, spelade jag och min dotter Birgitta för kungaparet. De gästade Södertälje och kommunen ville naturligtvis visa sig från sin bästa sida. De musikaliska inslagen i scenprogrammet var en barnkör, två invandrarmusiker och så då jag och Birgitta som representanter för den svenska traditionella musiken. Nu var det inte första gången jag spelade för kung och drottning så det var ingen sensation. Men med ett antal tusen i publiken, höga dignitärer på hedersplats, SÄPO i varenda buske och SVT.s kameror och mikrofoner bevakande varje rörelse, så var man under en viss press. Nu var det inte om detta jag egentligen tänkte fundera men ideén fick jag där.

Under en paus pratade jag med de invandrarmusiker som medverkade; en spelade knätrumma och den andre arabisk luta, oud. Lutspelaren berättade att han kommit till Sverige för mellan femton och tjugo år sedan. I sitt hemland var han professionell musiker med en kvalificerad musikutbildning. Väl på plats i Sverige tänkte han att han skulle lära sig något om svensk musik och då speciellt folkmusiken. Han kontaktade KMH (Kungliga Musikhögskolan i Stockholm), och hänvisades till den person som hade ansvaret för KMH:s utbildningar i svensk folkmusik. Han blev väl emottagen, fick en plats i en lämplig grupp och så började studierna. Han stod ut i två månader. *Finns det inga andra toner än kvartstoner i svensk folkmusik?* frågade han mig. Han, med stor erfarenhet av arabisk musik, tyckte det var för svårt och exklusivt för honom. Han avbröt kursen, återgick till sin egen musik och med sig hade han en ganska negativ bild av den svenska traditionella musiken.

Hans ord fastnade i mitt huvud och jag började fundera. Är det så som vår musik skall uppfattas; svår, introvert och utestängande för den som inte tillhör den innersta kretsen? Skall vår folkmusik enbart vara en musik för nördarna? Bort med friskheten, närheten till livet, musikanteriet, improvisationen, svänget och in med teknikaliteterna, bundenheten, exklusiviteten och steriliteten.

Är det detta som är svensk folkmusiks framtid? Är det så vi vill ha det? Jag är rädd att om detta är framtiden så har vi ingen framtid. Tycker ni att jag målar fan på väggen (överdriver för den som inte känner till talesättet)? Ja, i viss mån gör jag det. Den fara jag ser är att folkmusiken på akademisk nivå i ett längre perspektiv mister kontakten med verkligheten och det är inte bra.

Jag har varit i Finland ett antal gånger som spelman till Henry Sjöbergs dansworkshops. Vid ett tillfälle var det en stor folkmusikkonsert på kvällen. En femtonårig dragspelare intog scenen och spelade ett antal låtar, egna kompositioner och andras. Han var otroligt teknisk men kombinerade sin skicklighet med en fantastisk musikalitet och glöd. Jag satt tillsammans med en av spelkursens lärare och uttryckte min beundran för grabbens spel. *Joo*, sade finnen, *nog spelar han bra, men nu har han kommit in på Sibeliusakademin och sen är han snart förstörd.....*

Är vi på väg mot samma håll? Titta på den moderna jazzen kontra tradjazzen. Den nyskapande moderna stilen är nu så utvecklad att den har blivit alldeles för invecklad för en större publik.

Vill vi att också vår musik i framtiden skall vända sig till en liten inre krets plus ett antal kultursnobbar???

Dag Lundin

Förnämligt låtspelshäfte

Vilken stolthet man känner som sörmlänning, då man bläddrar i det nya låthäfte, "Låtar för allspel" som förbundet nu i vår offentliggjort! Skall man tro massmedias syn på folklåten, är det strängt taget bara Dalarna och Hälsingland som är våra berömvärda låtlandskap. Som sörmlänning konstaterar man bara, att det egna spelmansförbundet var landets första, och sannerligen lider landskapet inte brist på förnämliga låtar.

För mig som musiker – tonsättare och musikrecensent men inte spelman – blir detta nya häfte guld värt: de visar på ett bevarande av folklåten men under strikta och rejäla former: allspelet skall klinga med riktiga harmonier och med rätt stråksättning! Basta ta mig 17!
Ingvar Anderssons text ger mängder av guldkort om såväl låten som häftets mening, liksom det intressanta med att presentera notbilden av låtupptecknarens original.

Södermanlands låtskatt gömmer på många verkliga bravurnummer som t ex Lästringe gånglåt, den roliga Tureholmsschottisen, Widmarksvalsen, Västermomarschen, Brudlåten från Husby-Oppunda, Lerbo kyrkmarsch, Fermens (stor)polska och Ridmarschen från Lerbo. Verkliga pärlor är också Aspö-Sjögrens vals, Forsmans polska, Söderströms polska, polskan "Vad jag har lovat" och Lille-Gustavs polska. Ingalunda är den sörmländska låten minst i Svea rike.

Förnämligt är, att låta kvartetten Ingvar Andersson och Birgitta Stenberg, fiol, dragspelaren Rolf Dahlström och basisten Lars Tull presentera samtliga 25 låtar på en sober CD-skiva. Om man nu bara vill lyssna till låtarna eller själv fingra fram melodierna på ett instrument! Häftet med sin text och skiva måste bedömas som unikt och en första gradens lysande musikstjärna, den vi sörmlänningar har att ta till oss och inspireras av.

Mitt enda frågetecken gäller det ytterligt långsamma tempot i Österåkers brudmarsch som musikkvartetten bjuder på. Efter att ha hört denna stringenta och sturska marsch i hela mitt musikliv i ett relativt rörligt marschtempo, känns skivans tempo egenartat.
En fin textdetalj är häftets slutsida. Där det berättas om landskapets idoga upptecknare – utan dem hade vi stått oss slätt idag vad det gäller repertoar och kunnande om våra spelmän. Med giganter som Wetter, Olof Andersson och Leffler liksom Dencker kan vi luta oss mot en enorm skatt av sörmländska låtar. Det är bara att hoppas att Olof Anderssons stora låtsamling en dag kan publiceras – att ligga i ett arkiv gläder ingen människa. Ut med noterna, leta fram sponsorer till detta.

Ofta möter man den kommentaren att det känns egenartat att se och höra ett par hundra spelmän på en scen i en skolaula, spelandes några allspelslåtar. Detta i förhållande till att spelmanslåten i äldre tider aldrig förekommit så. Så långt är det ett riktigt konstaterande. Men äldre tiders användning av låtar som dansmusik, arbetsmusik, vaggvisa, sorgemusik och vad det nu är, har fjärmats från dagens samhälle.

Allspelet, hur man än ser på det, har kommit som en samlande musiksymbol, även om det låter egenartat. Men då behövs sannerligen ett häfte som man nu ger ut!
Det roliga är också när man hör CD-skivan, att kvartetten gör många och egna utvikningar från såväl melodierna som utsmyckningarna. Här och var klingar ett par harmonier samtidigt, kanske är det omedvetet, kanske är de meningen?

Folklåten stöps om i vårt samhälle, mycket försvinner och mycket kommer till. Det viktiga är att för framtiden bevara det sörmländska idiomet. Om vi sörmlänningar sedan är med i riksförbundet eller inte har musikmässigt troligen ingen större betydelse. Viktigare är att för allmänheten påvisa förbundets kraftfulla verksamhet, där skivor och häften produceras, där ungdomar sluter upp och spelglädjen står högt i tak.
När jag fick häftet i min hand, blev jag sittande länge, läsandes och nynnandes alla de 25 melodierna, varpå jag lyssnade på den förnämliga CD-skivan under det att jag studerade notbilderna och gjorde en del anteckningar. Efteråt följde en stund vid pianot med en stor mugg kaffe, där jag spelade låtarna och efter en stund kom på, att det blivit sen kväll!

Det var Wetter som tog mig till förbundet på 1960-talet under mina studieår, och han tände där en låga som brinner lika intensivt idag för mig. Jag är övertygad om, att vår vän Gustav i sin spelmanshimmel nickar gillande till det nya allspelshäftet. Det är en förbålt bra satsning, både för spelmän och lyssnare av den sörmländska låten!
Kan man ha någon favoritlåt i detta häfte, tro? Tja, det skulle vara Lästringe gånglåt eller möjligen Västermomarschen, där lyser solen över vårt spelmanssörmland!

Äntligen en riktig bok om Skånska Lasse!

Decennierna efter förra sekelskiftet var bondkomikernas storhetstid och en av de största var Skånska Lasse, dvs Theodor Larsson – skåningen som blev östgöte och spred sina visor över landet.

Motorcykeln, Joan på Snippen och Elektricitetsvisan sjungs nog än, men de flesta var tillfällighetsvisor, som gisslade aktualiteter, politiker och myndigheter – precis på samma sätt som dagens ståuppare!

Harry Netzell växte upp i Mjölby, där Skånska Lasse under större delen av sitt vuxna liv var bosatt med sin stora familj. Han har under flera år forskat om Skånska Lasse och i sin bok ger han liv åt honom som textskrivare och scenartist med exempel från drygt 130 texter.

Resultatet har inte bara blivit en faktaspäckad bok, utan också en läsvänlig historia om snickaren som successivt övergick till artistlivet, med stora framgångar, men också många bekymmer för att försörja sin familj när bondkomikens popularitet började dala.

Jag har med intresse och nöje läst Harry Netzells bok och rekommenderar den varmt till alla visintresserade!

Arne Blomberg

Harry Netzell, Skånska Lasse. Stranda förlag ISBN 978-91-977426-0-3.
Boken kan beställas på www.strandaforlag.se, tel 0499-210 54.

I förra numret föll sista meningarna bort i artikeln om "***Den där kungen***" – här är slutet:
Det blev många repriser av Tystbergavisan när alltifrån kungahuset till ortsbor skulle defilera förbi graven på Flens kyrkogård med utsikt över Stenhammar. Vi som var där fick ett minne för livet och var sitt personligt tackbrev.

Arne Blomberg

Förbundsarkivet

Att skapa ett sörmländskt folkmusikarkiv var en prioriterad fråga redan när Södermanlands Spelmansförbund bildades på midsommardagen 1925. Styrelsen tog upp förslaget på sitt första sammanträde, men hänsköt samtidigt frågan till ett kommande möte:

> *§6. Ett förslag om fast organisation för ett arkiv för sörmländska låtar bordlades till nästa möte, men uttalade styrelsen den önskan, att redan av spelmän och andra folkmusikintresserade upptecknade sörmländska låtar måtte insändas till styrelsen, adress Seth Karlsson, Strångsjö, eller undertecknad (Gustaf Wetter), Katrineholm.*
> *(Styrelsemöte 27 september 1925)*

Några veckor senare samlades spelmännen för en spelmansstämma i Nyköping och Oxelösund och man passade då på att hålla ett medlemsmöte där arkivfrågan stod högt på dagordningen:

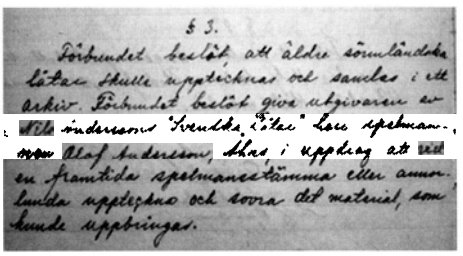
§ 3.
Förbundet beslöt att äldre sörmländska
låtar skulle upptecknas och samlas i ett
arkiv. Förbundet beslöt giva utgivaren av
Nils Anderssons "Svenska Låtar" herr spelman-
nen Olaf Andersson, Åhus, i uppdrag att vid
en framtida spelmansstämma eller annor-
lunda upptecknas och sovra det material, som
kunde uppbringas.

§3. Förbundet beslöt att äldre sörmländska låtar skulle uppteckas och samlas i ett arkiv. Förbundet beslöt giva utgivaren av Nils Anderssons "Svenska Låtar" herr spelmannen Olof Andersson, Åhus, i uppdrag att vid en framtida spelmansstämma eller annorlunda uppteckna och sovra det material, som kunde uppbringas.
(Förbundsmöte 15 november 1925)

Ordföranden Seth Karlsson och sekreteraren Gustaf Wetter var mottagare av handlingar och dessa förvarades sannolikt i deras hem – så var det nog i många år. Seth Karlsson började själv teckna upp melodier och fick sällskap av John Johansson från Vingåker, CG Axelsson i Flodafors med flera.

Spelmansförbundet har haft tre 'stora' uppteckna re

Nils Dencker var lärare vid Åsa folkhögskola, aktiv i Södermanlands Spelmansförbund och en skicklig uppteckna re. Från slutet av 1920-talet tecknade han upp ett tusental låtar och visor efter sörmländska meddelare. Nils Denckers arbete som folkmusikforskare förde honom bl.a. till Polen, Tyskland och Lettland i sökandet efter folkmusikens rötter. Hans omfattande material är opublicerat och finns idag på Språk– och folkminnesinstitutet (SOFI) i Uppsala, merparten även som kopior i spelmansförbundets arkiv.

Alvar Rosén i Katrineholm var inte bara mångårig arkivarie, hans tombolor på spelmansstämmorna svarade för en stor del av inkomsterna.

Gustaf Wetter hade redan som sextonåring börjat teckna upp melodier efter sina släktingar och andra spelmän i sin hembygd Gränna och som sörmlänning fortsatte han entusiastiskt detta arbete, som under åren 1932-1976 räddade 610 melodier från glömskans förgängelse.
Katrineholms kommun gav 1976 ut samlingen i liten upplaga — sedan länge slutsåld.

Spelmansförbundets samlingar var under många år säkert förvarade i Katrineholms

Olof Andersson svarade för den största delen av uppteckningarna för samlingsverket Svenska Låtar och hade även gjort uppteckningar i landskapet för Sörmlandsdelen (207 melodier, tryckt 1934). Han var enligt protokollet ovan redan 1925 påtänkt som upptecknare, men det dröjde till 1936 innan förbundet kunde förverkliga uppdraget – sannolikt var det stora kostnader för den unga organisationen. Resultatet av två månaders inventeringsarbete blev fyra notböcker med totalt 1000 melodier. När OA överlämnade de fyra banden vid årsmötet 1937 hade han samtidigt valt ut 50 melodier som han arrangerat tvåstämmigt – *50 Sörmlandslåtar* blev förbundets första låthäfte, en stencilerad utgåva som senare nytryckts.

Under 70-talet arbetade många med arkivet, som då fanns i Blombergs lilla gårdshus i Södertälje.

Musiksamlingen, föreningshandlingar och restupplagor av flera utgåvor gjorde det till slut nödvändigt att finna en förvaringslokal. När jag för snart 50 år sedan kom in i förbundsstyrelsen var Alvar Rosén i Katrineholm arkivarie och förbundet disponerade ett rum i stadsarkivet i stadshusets källare. Bra arkivlokal men svåråtkomligt utanför kommunens tjänstetid.

I början av 1970-talet blev Carin Blomberg arkivarie och samlingarna flyttades till vårt lilla gårdshus i Södertälje. Det var varken inbrotts- eller brandsäkert, men äntligen åtkomligt och många villiga arkivarbetare började gräva i materialet och en del kunde börja publiceras – i Sörmlandslåten eller på andra sätt, samtidigt som inspelningsverksamheten kom igång på allvar.

Ett tiotal år senare var det dags för flytt igen när Gustaf Wetterstugan i Malmköping var nyrenoverad. Den var heller inte inbrotts- eller brandsäker, men förbundet fick även tillgång till det gamla valvet i stadshuset för originalhandlingarna och en skrubb på vinden för restupplagor och utställningsmaterial.

Arkivverksamheten har under perioder legat lågt för att sedan blomstra upp igen. Slutet av 80-talet var en blomstringsperiod med en stor arkivgrupp (Bo Arrhed, Birgitta o Jonas Stenberg, Ing-Marie Sundin och Håkan Söderquist), men i början av 90-talet blev det mest en ensamverksamhet för Ingemar Andersson från Katrineholm. Leif Johansson arbetade en tid med registrering i databasen Norfiol – resultatet sitter nog fortfarande fast i den gamla Appledatorn.

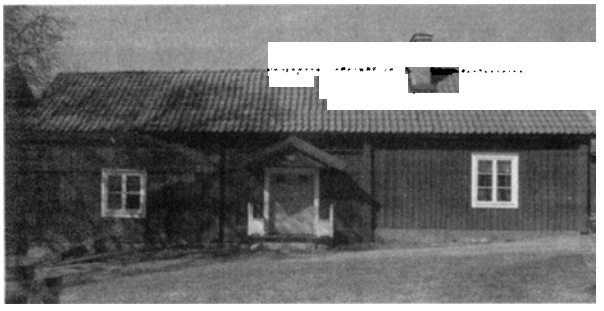

I Wetterstugan finns kopior av noter och inspelningar.

Jag minns inte om förbundet var utan arkivarie ett par år innan Nils Häggbom började registrera tonband mm i en databas. Hans stora möda var nära att försvinna efter Nisses död – hans dator var slängd, men en ensam diskett innehöll värdefulla data. Kanske fanns det mer som försvann med datorn…

För några år sedan klev Christer och Lena Odén in i rollen och sedan dess har det hänt mycket med arkivet – samlingarna ordnas efter ett modernt biblioteksystem och pilotprojektet Sörmlands musikarkiv har startat. Gruppen har förstärkts med Leif och Inga-Britt Epel och notsamlingar och urklipp håller för närvarande på att digitaliseras. I avvaktan på val av databaslösning publiceras arkivmaterial fortlöpande på www.sormlandsmusikarkiv.se.

I ett valv i Malmköpings stadshus finns arkivets originalsamling.

Webben blir mer och mer samlingarnas vardagliga hemvist, lättåtkomliga i hela världen. Men arkivlokal behövs givetvis ändå och glädjen att handgripligen leta bland gamla handlingar kan inte datorn ge.

En spännande arkivtid ligger framför oss!

www.sormlandsmusikarkiv.se
Spelmän, noter, inspelningar. Kolla!!!!!

Barbro Tällman

”Min utvalda vän” en ren njutning!

Med sin nya cd ”Min utvalda vän” bjuder Eva Tjörnebo och Viskompaniet åter på en högtidsstund med den folkliga visan i högsätet.

I den folkliga visan som den presenteras här får vi ta del av tankar och känslor från förr.
Sorgeliga visor blandas med glada och ibland lite busiga.
Det blir en härlig variation och många av visorna på skivan kommer att bli ofta och gärna sjungna på visstugor runt om.

Så är det redan med visor från deras tidigare produktioner.

Eva sjunger med en för oss väl igenkänd direkthet som inspirerar och stimulerar oss till att sjunga med.

Hon tolkar innerligt varje visa och ger den ett tonfall som passar just den!

Så har vi då ”kompaniet” - och som de spelar!
Följsamt, lyhört och med osviklig skicklighet och känsla för varje visas karaktär. Underbart!

Låt dig njuta!

Kurser och spelträffar

Brukar du spela låtar efter A P Andersson eller Eriksson?

Christina Frohm håller spelkurs där vi lär oss låtar ur några av våra mer okända låthäften.
Utlärning sker på gehör givetvis och en ganska stor spelvana behövs. Vi kommer att göra analys av uppteckningarna och notbilden.

Kursen hålls i **Malmköping** den **1 november**, kl. 10.00 – 15.00
Kostnad: 300:-
Lunch ingår inte, men det finns möjlighet att köpa mat på köpingen.

Anmälan direkt till Christina 08-85 26 69 senast den 20 oktober.
Antal deltagare 8 – 12 stycken.

YNGVE ANDERSSONS SPEL- OCH DANSTRÄFF

Lördag 18 oktober 2008
Cederströmsgatan 7
(SIF-huset), Södertälje
Kl 19-24

Servering

Kaffe,
smörgåsar,
bröd och
dricka

Spelmän ur

Stockholms Spelmanslag

samt

Lästringe Låtar

Entré 50 kr

Låtstuga

Låtar efter
Yngve Andersson
Kl 18-20
kursavg 100 kr
OBS! Anmälan

Upplysningar och anmälan till kurs
Ulf, 08-550 86464 eller Kerstin, 08-532 53328
Arrangör: Folkmusikföreningen Lästringe Låtar

Returadress Södermanlands Spelmansförbund
Mestavägen 1A, 632 36 Eskilstuna
Avs. Kurts Bokbinderi AB, Box 146, 631 03 Eskilstuna

B

SVERIGE
PORTO BETALT

Blomberg Arne & Carin
Tömevalla lärarbostad
590 62 Linghem

Svenska låtar, Södermanland
Faksimil av orginalutgåvan från 1935
Pris 50:-

A G Rosenberg
420 Svenska Danspolskor
från Södermanland och andra landskap
Pris 70:-

Sörmländska visor del I, II, III
Visor för praktiskt bruk från den sörmländska traditionen. 30-tal visor/del
Pris 20:-/st

A P Andersson
75 låtar och visor från Södermanland och Närke uppt. 1880 av skolläraren i V:a Vingåker, August Petter Andersson
Pris 60:-

August Karlssons låtar
49 låtar från södra Uppland och norra Sörmland som August Karlsson spelade dem.
Pris 50:-

Erikssons notbok
Låtar från norra Sörmland
Faksimilutgåva 2005
Pris 75:-

50 Sörmlandslåtar för två fioler
Utgiven till minne av Olof Andersson
Arrangerade av O A
Pris 50:-

Sörmländska Brudmarscher
I arrangemang för orgel
Pris 40:-

Folkmusik från norra Södermanland
K P Leffler 1899-1900 Faksimilutgåva
Pris 75:-

C A Lindblom
97 låtar hämtade ur två spelmansböcker från 1853 och 1856 med historik om spelmännen
Pris 50:-

Sörmländska allspelslåtar I & II
Pris 20:-/st

I den sköna Vingåkersbygden
Folkmusik från Vingåker med Simmings, Anita Hedlund och Christina Frohm
Pris 30:- kassett

Välkommen till världen
Visor för små och stora barn från den sörmländska traditionen.
Pris 30:- kassett

Mina 80 år som spelman 1916-1996
Axel Andersson, minnesbok
Pris 160:-

Låtar för Allspel
+ CD skiva
Pris 140:-

Ring din beställning till Torsten Gau, tel 016-42 00 70 eller skriv till honom på adress Mestavägen 1 A 632 36 ESKILSTUNA, så får du ett paket med faktura.
Porto/fraktkostnad tillkommer på angivna priser.

GAPPE & SPORRE TRYCKERI AB, E-TUNA